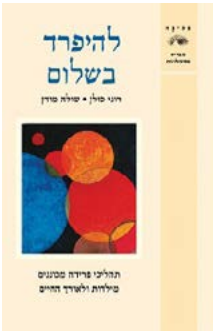
להיפרד בשלום – תהליכי פרידה מכוננים מילדות ולאורך החיים

רוני סולן ושולה מודן, הוצאת מודן, 2017. 286 עמ'

הספר מציע כיצד להיפרד באופן רגיש ומקל, וכיצד לשמור על יחסים ועל בריאות נפשית דרך תהליכי פרידה מכוננים לאורך החיים. הכתיבה מעוררת הזדהות. רוח הצגת הדברים בדוגמאות חיובית, ומראה כיוון של התמודדות מאפשרת עם מצבי פרידה ועמידה בהם. בין הסיפורים יש קטעים עיוניים שמתארים קשיים צפויים ומספקים הסברים למצבים מוכרים על פי שלבי ההתפתחות.

הכתיבה ידידותית, בהירה, פתוחה, קלה למעקב, אפילו מתוקה. היא מספרת את הפרטים, מציגה אותם כעובדות חיים שכדאי להכיר, שמשותפות לכולנו. היא יותר מיידעת ופחות דורשת מהקורא לבחון מורכבות של מצבים מסובכים ומעיקים הכרוכים בפרידה. אירועי יצירת היקשרויות וחוויות פרידה מסופרים כמו זה גילוי חדש, כמו סיפור סוד לילדים.

הספר עשוי להתאים לקוראים שרוצים לדעת ולהכיר אירועי פרידה ותהליכי היפרדות, אם כדי להשוות למצבם הם, ואם כדי לדעת עוד. הוא אינו מספק גירוי ולא כלים לעירור חשיבה פילוסופית קיומית או פסיכולוגית. לכן, כפי הנראה, פחות יתרום למטפלים שמתחבטים בסוגיות מורכבות של מטופלים או של עצמם.

אפשר לראות יתרון בשפה הידידותית וביכולת לספר סיפורים ואירועים התנהגותיים ונפשיים מחיי היומיום שמופיעים אצל כולנו, עם הדגשות והמלצות לפעולה; ואפשר לראות בהצגת הדברים הזאת התמקדות בממד סיפורי וויתור על דיון מקצועי מעמיק. לאנשי מקצוע שמבקשים ירידה בוחנת לעומק, הספר חסר זאת. למתלמדים ואנשי מקצוע צעירים ולקוראים מן השורה, הספר מספק תמונות מחיי היומיום ומציע יתר תשומת לב, מודעות ואפשרויות לתרגול ביתי להבנת התנהגות הילדים ולהקטנת מתחים ביחסים.

הספר מציג בעקביות את הזיקה בין הורה לילד, ומציין את כוחם של תהליכים נפשיים לעבור מההורה ולהיספג אצל הילד, כמו גם את כושר החישה של הילדים לקלוט רטט ותחושות של ההורה ולהגיב אליהם באופן לא מילולי.

המורה

מיכל בן נפתלי, הוצאת כתר, 2015. 185 עמ'

הספר הוא רומן (זוכה פרס ספיר 2016), והוא הצגה מיוחדת של מקרה, שבו תלמידה מביטה מקרוב בעין בוחנת במורתה, ומנתחת בדקדקנות התנהגויות שלה, תוך חדירה מתבוננת בתהפוכות נפשה ובחוללות מאורעות ההיסטוריה בתוכה. זירת פעילות אחת היא הכיתה בבית הספר. הגיבורה היא המורה המסוקרת, והמסע יוצא אל נפשה המיוסרת ואל מאמציה לשמור על שפיותה ועל דמותה. הדוברת היא אחת מאוכלוסיית הנפגעים ממעשיה והתפרצויותיה של המורה, והיא גם צופה משתתפת, סוקרת וחוקרת אמפתית, שומרת ריחוק כמו מקצועי, ושואלת שאלות.

שם הספר "המורה", אבל בה במידה הוא גם "עולמה הפנימי של תלמידה". דרך הצגת המורה והיחס אליה מתגלה עולם פנימי של תלמידה, לְמה הוא נפתח, ומה מופנם בו מדמותה של מורתה, מרוחה, מאורחות חייה, מסיפורה האישי ומנפשה. מתוך אמפתיה והזדהות, ובעזרת דמיון, נכנסת הדמות הדוברת בספר אל קרביה של הגיבורה, ומציגה את התהוות עולמה הפנימי תוך כדי צמיחתה מילדה לנערה ולאישה. בתוך כך נפרשת התפתחות מורכבת ומרתקת של זהות מקצועית, שרקומה מחוטי רגש, נפש ואירועי חיים; שבה מזוהה נפש מורה בנפש אדם, נפש אדם בנפש מורה, ותלמידה, שנעשתה למורה בעצמה, צופה בכל זה, מתרשמת ומַפנימה.

ומשהו על מלאכת הכתיבה: אופן ניסוח המשפטים מצליח לארוג מרקם של סיפור מתפענח תוך כדי התהוותו כתעלומה. מעקב אחריהם מוליך את הקורא במבוכים של נפש ושל סיפור, עד שקשה להבחין ביניהם, והוא נעשה לחלק מן המתואר. זו הדגמה של הזדהות או התקרבות סמוכה מאוד לחוויה כפולה, ואולי אף משולשת – של דמות המורה, של הדוברת, תלמידתה, ושל נפש הקורא/ת.